

IT og de små arkivområder. Seminar under de Nordiske Arkivdage 2003

Eiríkur G. Guðmundsson

IT- samarbejde (følgende er grundlaget for det der blev sagt til slut)

Mit hovedformål er at prøve at finde frem til argumenter for samarbejde og overveje på hvilke områder inden for IT, samarbejde er mest muligt eller reelt for de små arkiver? Hvilken gavn kan vi, have af at samarbejde?

Hvorfor samarbejde

Lad mig først sige noget generelt om samarbejde og overveje hvilke elementer der står i vejen for et samarbejde? Hvad skal der til for at vi kan samarbejde?

Disse spørgsmål har man da vel stillet før og sikkert fået det svar at samarbejde er en selvfølgelighed. *Mange hænder gør et stort arbejde lettere* eller lyder visdommen *bedre ser øjne end øje*. Sådan kan man blive ved med at finde argumenter for at samarbejde I det hele taget gavner alle. Et af de stærkeste argumenter synes jeg dog er at med samarbejde lærer man altid noget nyt og man får stimulering af at møde andre mennesker som måske tænker lidt anderledes og spørger anderledes.

Med samarbejde lærer man nye måder at gøre ting på, får nye idéer eller overfører andres idéer til sin egen arbejdsplads, til sine egne opgaver. Samarbejdet bliver også til en slags målestok, hvor man på forskellig måde får at vide hvordan det man gør, står i sammenligning med hvad andre gør. Det er en meget vigtig side af alt samarbejde. Denne konference er godt eksempel på dette. Den er den største begivenhed inden for det fastlagte nordiske arkivsamarbejde. Her får vi lejlighed til at dele meninger, udveksle oplysninger med andre, fortælle hvad vi laver. Her kan vi tage skridt imod nyt samarbejde, vi lærer hinanden at kende. Noget som man bør sætte stor pris på.

Man kan derfor konkludere, at det udbytte, der tilskynder til samarbejde, er ganske konkret: ny viden, lettere arbejde og personlig kontakt.

Men selv om samarbejde i vore dage er en selvfølge, så er der nogen, der har en skeptisk holdning. Siger f.eks. at der ikke sker ret meget. Måske skulle man hellere sige at det ikke sker nok. Tingene sker ikke hurtigt nok. Er dette uretfærdig utålmodighed, eller hvad? Det er klart at man har mange eksempler på godt og udbytterigt samarbejde mellem nordiske arkiver. Kunne vi arbejde mere sammen? Kunne vi have flere fælles løsninger på problemer der er mere eller mindre fælles? Hvor skulle vi muligvis prøve os længere frem? Men lad os først lige spekulere på, hvad det så er, der helst forhindrer samarbejde.

Det, der helst forhindrer samarbejde. Jeg kommer især i tanke om følgende:

1. pengemangel
2. tid
3. planlægning, samarbejde er ikke nogen daglig opgave
4. afstande
5. sprog
6. udbytte ikke tydeligt

Man kan sige, at de tre første faktorer, penge, tid og hvordan det daglige arbejde er tilrettelagt rent faktisk er en og samme ting. Tid er penge og det samme gælder om vore daglige arbejdstimer. Det koster tid og dermed penge at arbejde sammen på tværs af grænser, nøjagtigt som det tager tid at arbejde med mennesker, der arbejder i den samme afdeling som en selv. Men hvis samarbejdet skal være vellykket og udbytterigt skal det betragtes som en daglig foreteelse i de pågældende personer arbejde. Ofte har det forekommet mig, at de daglige opgaver, at svare i telefon, svare email eller alment at ekspedere henvendelser fra kunder o.s.v. har alt for stor betydning og til en vis grad forhindrer, at man kan give tilstrækkeligt meget af sig i samarbejdsprojekter.

Det må siges at dette problem med begrænsede ressourcer har vestlige samfund forsøgt at løse med deres fondsystemer. På den måde har de givet officielle institutioner og virksomheder lejlighed til at planlægge gode projekter, argumentere for dem og konkurrere om pengene. Det kan så ofte diskuteres hvilke normer der lægges til grund ved uddeling af stipendier eller ved oprettelse af fonde. Jeg synes, at der burde findes en nordisk fond, der støtter arkivkundskab, den nordiske arkivfond.

Det fjerde punkt, jeg nævnte, afstande, kan så indføres som omkostninger. Rejser kan være dyre og tage lang tid. Det har I kunnet mærket, som er kommet hertil langvejs fra med fly.

De fleste af vores sprog ligner meget hinanden men ikke alle. Således må halvdelen af nationerne at tale fremmedsprog under kommunikation af den slags som vi taler om. Det er meget almindeligt, at vore kundskaber er forskellige og ofte forstår vi ikke fuldtud, hvad vore kolleger forsøger at sige. Vi er heller ikke dygtige nok til at spørge. Jeg ved ikke hvor meget vi skal gøre ud af dette problem, men det må indrømmes, at det kan skabe problemer, manglende forståelse, og mindske folks motivation til at deltage i samarbejde og samtaler. På den måde forbliver mange kloge ting usagte.

Det sidste, jeg vil nævne, som nemt kan forhindre, at nationer og institutioner samarbejder om enkelte sager, er at udbyttet ikke er tydeligt eller at folk ikke synes, at det er tilstrækkeligt til at modsvare væsentlige omkostninger. Hvad får jeg ud af at samarbejde med andre? De fleste af os er sandsynligvis enige i at det oftest er tilstrækkeligt at få det ud af det at folk stifter bekendtskab og udveksler erfaring /lærer af andres erfaring i almindelighed. Men i vore dage vil man helst se noget mere konkret. Det er derfor naturligt at vi spørger, hvad vi får ud af samarbejde i bestemte sager. Her er det vanskeligt at give udtømmelige svar.

Udover at spørge hvad man får ud af samarbejdet, synes jeg at vi bør spørge, hvad har jeg at tilbyde i samarbejdet? Sandsynligvis skal vi rette blikket mere mod vort fælles udbytte, ikke bare i dag men i morgen. Og ikke bare for os medarbejdere ved arkiverne, men også vore kunder. Man kunne således hævde, at det ville være i nordiske historikers interesse at der fandtes et koordineret elektronisk registratur over alle vore arkiver. Hvor det ville være muligt at søge i dem alle på én gang. Det kan være vanskeligt at få øje på de rette interesser og pleje dem, vi er desværre ofte for optaget af vore egne pønserier. Det er ganske vist at man kan finde flere ting der forhindrer samarbejde på en eller anden måde. Men jeg slutter her.

Nu er jeg så kommet til overvejelser over, hvor vi, de små arkivområder, helst burde samarbejde på IT området?

De områder inden for IT, som man nu om stunder arbejder meget med, har mine kolleger og andre medvirkende allerede sagt en del om her under seminaret.

Da jeg allerede har nævnt elektroniske registraturer er det bedst at jeg fortsætter med det.

Elektroniske registraturer

For tiden ser landskabet tilsyneladende således ud i Norden og Europa, I korrigerer mig hvis jeg ikke har ret, at hver især arbejder med løsninger, der passer for vedkommende. Her mener jeg enkelte arkiver, især rigsarkiver og andre store arkiver. Men der findes også nøgleklare løsninger som virksomheder tilbyder på det almene marked, mod betaling naturligvis. Disse løsninger er ofte dyre for små arkiver.

Jeg er tilbøjelig til at mene, at det her kunne være fornuftigt at overveje og vurdere hvorvidt der ikke er et samarbejdsgrundlag for os, de små arkiver. I den forbindelse synes jeg det er fornuftigt at skrive software i Open Source. Her ville jeg gerne se et system, der eventuelt ikke er i henhold til de aller strengeste standarder, men derimod havde en del afveksling. Endvidere kunne man lede efter løsninger som allerede er færdiggjorde af et arkiv, lavet på Open Source grundlag.

Digitalisering

Her er et område, hvor jeg synes det er oplagt at etablere samarbejdsprojekter. Men først skal vi lære af de store hvordan man bærer sig ad, hvilke udveje der findes, hvilke apparater det er godt at bruge og hvilke metoder der kan anvendes i praksis.

Vi kunne planlægge projekter og ansøge om nordiske penge og endda europæiske.

Vi kunne samarbejde med

- ✓ digitalisering med billeder af arkivalier. Sammen laver vi de arbejdsrutiner, indhenter de nødvendige programmer og udstyr og vælger de samme arkivalier til at digitalisere. Kunne man evt. købe udstyr sammen og bruge det skiftevis? - Databaserne med billederne bliver så søgbare tværs over grænser eller i det mindste kunne være organiserede på samme måde.
- ✓ indtastning af folketællinger og kirkebøger.
- ✓ ved indtastning af andre formative kilder (rapporter om egendom, skatteydeleser o.s.v.)

Muligvis kan man søge til nordiske fonder for penge. Man ved om at de vestnordiske biblioteker har fået penge fra den vestnordiske fond. De har nu digitaliseret alle blade og tidsskrifter der har været publiceret inden 1920. Har vi noget materiale som vi kan sammenligne med dette. Har vi moralsk rettighed for at få lignende bevillinger. Jeg synes vi skal prøve at gå denne samme vej. Det også klart at de store afstande i f. eks. Vest Norden gøre ideén om digitale arkiver i disse områder ganske tiltrækkende, vi bliver snart spurgt om den digitale læsesal. Det vestnordiske område er defineret som Færøerne, Island og Grønland. men kyst Norge kan inddrages.

Talende om Vestnordisk fond så har jeg lige læst at fonden har på sin dagsorden at give penge til samarbejde mellem vestnordiske samfund og virksomheder. Er det noget som vi kan burge? Hvad kan vi gøre for virksomheder og virksomheder gøre for os?

Tæt på digitalisering er hjemmesider og webformidling. Jeg kunne godt tænke at her kunne men godt samarbejde. Man kan dele med sig finde de bedste løsninger på forskellige opgaver. Også hvad angår selv webprogrammeringen.

Langtidsopbevaring af el. arkiver.

Jeg har endnu ikke kommet til det vigtige og vidtstrækkende område som blev talt om i begyndelsen af John Kjær og Rasmus Falk. Langtidsopbevaring af elektroniske arkiver. På dette meget kompliserte område kan de så arkiver ikke klare sig uden at samarbejde med de store arkiver. Og jeg kunne godt tænke mig at langt mere samarbejde en allerede nu foregår skal komme til i den nærmeste fremtid. Hvorfor har vi forskellige løsninger i Norden på området. Danmark gør el. arkivering på sin måde, Norge sin o.s.v. Her skal man dele ansvaret af at vedligeholde viden og ekspertise på ulike felter. Et arkiv/ eller arkivværk tager ansvaret for at være jour i billed standarder et andet specialiserer i databaser o.s.v.

Konklusionen er vikelige den at vi burde samarbejde så meget som muligt, både store og små arkiver i Norden.